

ΕΚ ΤΩΝ ΜΙΜΙΑΜΒΩΝ ΤΟΥ ΗΡΩΝΔΟΥ

Ὅτε ἐδημοσιεύθη ἡ «Ἀθηναίων Πολιτεία» τοῦ Ἀριστοτέλους ἀνηγγέλη συγγράμῳ καὶ ἡ ἀνακάλυψις ἐν παπύροις τοῦ Βρετανικοῦ μουσείου καὶ ἄλλων ἀποσπασμάτων κλασσικῶν Ἑλλήνων συγγραφέων. Ἐν αὐτοῖς δὲ, ἐκδοθεῖσι κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον πανομοιότυπος ὑπὸ τοῦ ἐκδότου τῆς Ἀθηναίων Πολιτείας κ. F. G. Kenyon, τὴν πρώτην θέσιν κατέχουσιν οἱ μίμοι τοῦ Ἡρώδα ἢ Ἡρώδα ἢ Ἡρώδου. Τοῦ ποιητοῦ τούτου, οὗ καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα δὲν εἶναι ἀκριβῶς γνωστόν, ἐσφρίζοντο μέχρι τῆς ἀνακαλύψεως τοῦ παπύρου δέκα μόνον ὀλιγόστιχα ἀποσπάσματα, ἐξ ὧν παντελῶς ἀδύνατον ἦτο νὰ διαγνωσθῇ ὁ ποιητικὸς χαρακτήρ αὐτοῦ καὶ ὁ χρόνος καθ' ὃν ἤκμαζε. Νῦν ὅμως ἐκ τῶν εὐρεθέντων ὀκτὼ μίμων, ὧν τρεῖς σχεδὸν ἀκέραιοι, οὐ μόνον σαφῶς μανθάνομεν ὅσοιόν τι ἦτο τὸ ποιητικὸν εἶδος τῶν μίμων, ἀλλὰ καὶ βλέπομεν ἐκτυλισσομένης πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν σκηνὰς τοῦ ἰδωτικοῦ βίου τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὸν τρίτον αἰῶνα πρὸ Χριστοῦ, σκηνὰς πλήρης ζωῆς καὶ δυνάμειος, διότι εἶναι πιστῶς ἀντιγεγραμμένοι ἐκ τοῦ πραγματικοῦ κόσμου καὶ ἐλέγχουσι βαθεῖαν παρατήρησιν τῶν φαινομένων τοῦ καθ' ἡμέραν βίου.

Ὅπως παράσχωμεν δῆγμα τῆς ποιητικῆς τέχνης τοῦ Ἡρώδου, δημοσιεύομεν ὧδε ἕμμετρον μεταφράσιν τοῦ πληρεστάτου τῶν μίμων αὐτοῦ, τοῦ τρίτου, παραλαβόντες μετὰ τινῶν ἐρμηνευτικῶν σημειώσεων ἐξ ἐκδόσεως τοῦ Ἡρώδου, ἣν παρασκευάζει ἡ συνεργάτης ἡμῶν κ. Ν. Γ. Πολίτης.

Δ Ι Δ Α Σ Κ Α Λ Ο Σ

ΤΑ ΤΟΥ ΜΙΜΟΥ ΠΡΟΣΩΠΑ

Μητροτίμη, μήτηρ τοῦ Κότταλου.

Κότταλος, παῖς.

Λαμπρίσκοσ, διδάσκαλος.

Ἐῤῥίησ,

Κόκκαλος,

Φίλλοσ,

μαθηταί, κωφὰ πρόσωπα.

Μητροτίμη

Ἔτσι νὰ σοῦ χαρίζουν τὴν ζωὴ, Λαμπρίσκοε,
καὶ νὰ σοῦ δίνουν ὅ τι ἀγαπᾶς αἱ Μοῦσαι,
αὐτοῦ τοῦ προκοιμένου τίναξε τὴ ῥάχη
ὡς ποῦ νάρθη ἔ τὰ δόντια ἢ κακὴ ψυχὴ του.
5 Μοῦ ῥίμαξε τῆς ἄμοιρης τὰ κεραμιῖδια
μὲ τὰ λιθάρια. Δὲν τὸν φτάνουν, δάσκαλέ μου,
τὰ κότσια πλέον, κ' ἄλλη συφορὰ θὰ μ' εὖρη
χειρότερη. Ποῦ εἶναι τοῦ σκολειοῦ ἢ θύρα —
καὶ τοῦ μινὸς ἢ ἔρημ ἢ στερνή, ποῦ πρέπει
10 γιὰ νὰ πλερώσω, καὶ ἂν χύσω μαῦρα δάκρυα —
καλὰ καλὰ δὲν ξεύρει ποῦ μαζεύοντ' ὄμως
ἢ σάρα καὶ ἢ μάρα γιὰ νὰ παίζουν, ξεύρει
πολὺ καλὰ νὰ δεῖξη ἔ ὅποιον τὸν ῥωτίση.
Κ' ἢ δόλια ἢ πλάκα, ποῦ ν' ἀλείψω κάθε μῖνα
15 βαργέστισα μὲ τὸ κερί, ἔμπροσ ἔ τὸ πεζοῦλι.

Στ. 6. μὲ τὰ λιθάρια.] Τὸ κείμενον ἔχει «γχαλκίονδα παίζων.» Πῶς ἐπαίξετο τὸ παιγνίδιον τοῦτο εἶναι ἄγνωστον, πάντως ὅμως εἶναι διάφορον τοῦ γαλκισμοῦ, συνισταμένου εἰς τὴν ταχεῖαν περιστροφὴν γαλκοῦ νομίσματος καὶ εἰς τὴν κίονδιαν διὰ τοῦ δακτύλου παρακώλυσιν τῆς στροφῆς (Πολυδ. Θ, 116).

Στ. 9—10. Οἱ δύο οὗτοι στίχοι εἶναι κατὰ παρένθεσιν. Ἡ γραφαί, ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ σχολειοῦ, ἐνθυμῆται τὴν τριακοστὴν τοῦ μινὸς (καὶ τριηκκας ἢ πικρῆ), κατὰ τὴν ὁποίαν ὑπογραφεῖται νὰ πληρῶνῃ τὰ διδασκτρα.

στ. 10 καὶ ἂν χύσω κτλ.] Τὸ κείμενον ἔχει «κην τζ Ναννακου κλυσω.» Τὸ ἡμιστίχιον τοῦτο τοῦ Ἡρώδου παρέλαβε καὶ ὁ παρομοιωχάρης Ζηγνόβιος (Σ', 10), ἐρμηνεύων τὴν παροιμίαν «τὰ Ναννάκου», λεγομένην ἐπὶ τῶν πολλῶν θετηνόντων. «Διότι ὁ Νάννακος ἐμυθολογεῖτο ὅτι ἦτο παλιότατος βασιλεὺς τῶν Φρυγῶν, ὅστις προειδὼς τὸν ἐπὶ Δευκαλίωνα κατακλυσμὸν συνήγαγε πάντας εἰς τοὺς ναοὺς καὶ μετὰ διακρύων ἰκέτευσεν. — Ὁ Ἀγγλος ἐκδότης Rutherford ἐσφαλμένως εἰκάζει ὅτι ἀπὸ τοῦ στίχου τούτου ὁμιλεῖ ὁ Κότταλος, ὅθεν ἀποπόταται τὸ κατωτέρω «τὴν γ' ἐμὴν πίστρην» μεταβάλλει εἰς «τὴν γ' ἐμὴν παίστρην».

στ. 12 ἢ σάρα καὶ ἢ μάρα] Τὸ κείμενον ἔχει «οιτε

προυνοικαι και δραηπέται», ἔννοσον ἀνθρώπους τῆς ἐσχάτης κοινωνικῆς ὑποστάθμης. Προυνοικος ἢ προύνικος εἶναι ὁ ἀχθοφόρος, ἢ κατ' ἄλλους ὁ ἀκόλαστος, ὁ ὑβριστής· δραπέται δ' ἐλέγοντο ἰδίως οἱ κακοὶ δούλοι, οἱ δραπετεύοντες ἐκ τῶν οἰκῶν τῶν κυρίων τῶν.

γιὰ νὰ παίζουν] Ὁ Ἡρώδης μεταχειρίζεται ἄγνωστον τέως λέξιν, παίστρην, ἣν πολλοὶ παρενόησαν. Ἀλλ' αὕτη, ἐκ τοῦ παίζω παραγομένη, κανονικώτατα δ' ἐσχηματισμένη (πρόβλ. παλαιστρα, ὄρχήστρα κλπ.) σημαίνει ἀναμφισβητήτως τόπον, ἐν ᾧ παίζουσι.

στ. 14 κ' ἢ δόλια ἢ πλάκα] «κὴ μὲν ταλαινα δελτος.» Ἡ δελτος, ἢ ἄλλως καὶ πίναξ καὶ ποξίον καλουμένη, ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὴν ἐκ σχιστολίθου πλάκα τῶν νῦν μαθητῶν. Ἦτο δὲ πλάξ ἑλληνική, ἣν ἐπέγραψον διὰ κηροῦ, ἐφ' ᾧ ἐγράφοντο τὰ γραμματια.

στ. 15 ἔμπροσ ἔ τὸ πεζοῦλι κτλ.] «πρὸ τῆς χαμῆνης του ἐπι τοίχον ἐρμῖνος.» Ἐρμῖν ἢ ἐρμῖς δὲν εἶναι μόνον ὁ πούς τῆς κλίνης, ὡς τινες ὑπέθεσαν (ὅπερ ὅμως ἐνταῦθα δὲν θὰ εἶχε τὸν τόπον του, διότι ἡ χαμῆνη δὲν ἔγει πόδας), ἀλλὰ πιθανώτατα ἔρεισμα, πρόβολος πλάξ, ἐντετυχιτισμένη εἰς τὸν τοίχον ἐπὶ τοιοῦτου δ' ἐρμῖνος ἦτο ἐπεστωμένη ἢ πενήγρᾳ κλίνῃ τοῦ παιδός. Ἐν Πομπηεῖσι σφίζονται οὐκ ὀλίγοι τοιοῦτοι ἐρμῖνες.

- ὅπου εἶν' τὸ στοῦμά του τὴν ἔχει πεταμένη.
 Τὴν βλέπει σὰν τὸ Χάρο καὶ νὰ μὴν τὴν πιάσῃ
 ἔς τὰ χέρια του νὰ γράψῃ· θὰ τὴν ἀποξύσῃ.
 Τὰ κότσια ὅμως; εὐκολώτερα τὰ βροίσκεϊς;
 20 ἔς τὰ δίκτυα μπερδευμένα καὶ ἔς τοῖς κολοκύθαις,
 ἀπ' τὸ ῥογί μας, πῶχουμε γιὰ κάθε χροῖα.
 Κι' οὔτε τὰ ἄλφα ἔμαθε νὰ συλλαβίσῃ,
 ἂν ἄλλος δὲν τοῦ δείξῃ καὶ τοῦ ξαναδείξῃ.
 Τρεῖς μέραις τοῦ δειχνε ὁ μπαμπᾶς του νὰ διαβάσῃ
 25 τ' ὄνομα Μάρων, κι' ὁ χαζὸς αὐτὸς τὸ Μάρων
 τό κανε Σίμων, ὥστε ποῦ εἶπα μὲ τὸν νοῦ μου,
 κουτὴ πῶς εἶμαι, ποῦ γαϊδούρια δὲν τὸν βάνω
 νὰ μοῦ φυλάγῃ, μόνο γράμματα νὰ μάθῃ,
 γιὰ νὰχῶ τάχα ἔς τὰ γεράματα βοῦθθεια.
 30 Κι' ἂν δᾶ τοῦ ποῦμε, εἴτ' ἐγὼ εἴτ' ὁ μπαμπᾶς του
 (ὁ γέρος μου, ποῦ τοῦ πονοῦν κι' αὐτιά καὶ μάτια)
 νὰ εἰπῇ σὰν ὄλα τὰ παιδιὰ κἀνένα στίχο,

στ. 19 εὐκολώτερα τὰ βροίσκεϊς] Ὁ μὲν πάπυρος ἔχει «ναὶ παρωτεραὶ πολλόν», ὁ δ' Ἄγγλος ἐκδότης Rutherford μεταγράφει «ναὶ ΠΑΡΩ τε καὶ Ἀπολλόν» εἰκάζων ὅτι ἡ λέξις, ἣν διὰ κεφαλαιῶν γραμμάτων γράφει, εἶναι ἐφθαρμένη. Παρέσχε δ' ἀφορμὴν τὸ χωρίον τοῦτο εἰς περιεργωτάτας εἰκασίας. Ὁ μὲν Herwerden εἰκάζει ὅτι ἐν τῷ ΠΑΡΩ ὑποκρύπτεται τὸ ὄνομα θεοῦ τινος, δὲν ἐδίστασε δὲ νὰ διορθώσῃ «Παρίην» καὶ ἄλλοι δ' ὑποκαθιστάσι ἄλλα θεῶν ὀνόματα, ὁ μὲν A. Palmer διορθῶν «ναὶ Πατρῶε καὶ Ἀπολλόν», ὁ δὲ S. E. Nabolft «ναὶ Ἡράκλειε τε καὶ Ἀπολλόν»! Ἄλλὰ τὸ παρωτέρα δύναται κάλλιστα νὰ θεωρηθῇ ἕτερος τύπος συγκριτικοῦ τοῦ πάρος, ὡς τὸ παρωίτερος, σημαίνον τὸν πλείοτον ἐμπρὸς κείμενον, τὸν προχειρότερον ὡς δὲ τὸ ἀπλοῦν πάρος, καὶ τὸ συγκριτικὸν παρωίτερος συντάσσεται μετὰ γενικῆς ὡς «παρωίσι παρωίτερη νῆσος» παρ' Ἀπολλόν. Ῥόδ. Δ. 982. Λί δορκαλίδες λοιπὸν «παρωίτεροι πολλόν... κείνται τῆς ληκυθου», δηλονότι εἶναι προχειρότεροι τῆς ληκυθου, τῆς μεγάλης γρῆσις γίνεται ἐν τῇ οἰκίᾳ.— Ἄλλ' ὅμως πιθανωτάτη κρίνεται ἡ εἰκασία τῶν Hicks, Jackson, Walter, Headlam καὶ Herbert Richards, διορθούντων «λιπαρωίτεροι». Τῆν δ' εἰκασίαν ταύτην ἐνισχύει ἡ ἀρχαία παροιμία «λιπαρωίτερος ληκυθου» (παρὰ Διογεν. Σ' 31). Οὕτως εἰς τὴν ἀρχαίαν τῆς δέλτου ἀντιθέσθαι ἡ πολλὴ γρῆσις τῶν δορκαλίδων (ἀστραγάλων), αἰτινες τοῦτου ἐνεκα κατέστησαν λιπαρωίτεροι τῆς ληκυθου, τοῦ ἐλαχιστοῦ ἀγγείου, ὅπερ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸ ῥογί ἢ λαδικὸ τῶν σημερινῶν Ἑλλήνων. Ὅθεν προτιμωμένης τῆς γραφῆς ταύτης ὁ στίχος πρέπει νὰ μεταφρασθῇ οὕτω: «Τὰ κότσια ὅμως; Τὰ χεῖρ πλέον λιγωμένα.»

στ. 20 ἔς τοῖς κολοκύθαις] «ἐν τῆσι φούθαις». Ὁ σύζυγος τῆς Μητροπίτης εἶναι προδήλως ἄλιεύς, αἱ δὲ φούθαι (φούθκαι) εἶναι ὄργανον ἄλιευτικόν, τοῦ ὁποίου ἀντίστοιχον εἰς εὐρὸ μόνος τὰς κολοκύνθας τῶν σημερινῶν ἄλιέων.

στ. 21 ἀπ' τὸ ῥογί μας] «τῆς ληκυθου ἡμεῶν.» Ὁ Rutherford ὑπεροπθῶν τάχιστα τὰ ὄρια τῆς κριτικῆς ἐλευθερίας διορθώνει «καὶ τῇ κύρσῃ», ὑποβάλλων εἰς τὸν Ἡρώδαν τὴν ἰδέαν, ὅτι οἱ ἀστράγαλοι τοῦ ἀτάκτου παιδὸς εὐρίσκοντο ἐνίοτε καὶ ἐν τῇ γύρῃ.

στ. 22 Κι' οὔτε τὸ ἄλφα κλπ.] «ἐπιστάται δ' οὐδ' ἄλφα συλλαβὴν γινῶναι.» Ὁ Herwerden θεωρεῖ τὸν στίχον ἀκατανόητον, καὶ διορθῶν «ἀλλ' οὐδὲ συλλαβὴν γινῶναι» ἢ «ἄλφ' οὐδὲ συλλαβὴν γινῶναι» ὁμοίως δὲ καὶ ὁ Rutherford, ὑποθέτων βεβλαμμένον τὸν στίχον, γράφει

«συλλαβῶν» ἀντὶ συλλαβῆν. Τοῦτο δὲ βεβαίως ἐπεὶ δὲν θεωροῦσι συλλαβὴν τὸ ἄλφα, διότι ἄλλως περιττὴ θὰ ἦτο πᾶσα διορθῶσις. Ἀλλὰ μήπως καὶ ἀπλᾶ φωνήεντα δὲν ἀποτελοῦσι συλλαβὴν; ἀκριβῶς διὰ ν' ἀποδείξῃ ὅτι αἱ μονογράμματα συλλαβαὶ δὲν λέγονται καταχρηστικῶς συλλαβαὶ γράφει πολλὰ ὁ παλαιὸς σχολιαστὴς τῆς Γραμματικῆς Διονυσίου τοῦ Θρακῆ, ἐπιλέγων: «Οὕτως οὖν καὶ τὰς μονογράμματος συλλαβὰς οὐ δικαίον ἐστὶν ἀποθεῖσθαι τῆς συγγενείας τῶν συλλαβῶν.» (Bekker, An. gr. σ. 820). Ὁ Ἡρώδης ἴσα ἴσα θέλει νὰ δείξῃ ὅτι ὁ παῖς ἀγνοεῖ καὶ τὸν ἀπλοῦστατον τῆς συλλαβῆς τύπον, τὴν συλλαβὴν ἄλφα.

στ. 25 Μάρων] Παροδόξως ὁ Ἄγγλος ἐκδότης Kenyon παραδέχεται, ἂν καὶ μετὰ τινος ἐπιφυλάξεω ὅτι ἐνταῦθα πρόκειται περὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ῥωμαίου ποιητοῦ Βιργιλίου Μάρωνος. Ἄν δὲ τοῦτο ἦτο ὀρθόν, ὁ Ἡρώδης, ὅστις κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην ἠκουάζει ἐπὶ Πτολεμαίου τοῦ Εὐεργέτου, (246—224 π. Χ.), πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ποιητὴς τοῦ Α' αἰῶνος μ.Χ. Ἡ γνώμη ὅμως αὕτη, προϋποθέτουσα πλὴν ἄλλων ὅτι λίαν ἐνωρίς ὁ Βιργίλιος (ἐν μεταφράσει βεβαίως) ἀντικατέστησε τὴν ἐν τοῖς σχολείοις ἀνάγνωσιν τῶν ὁμηρικῶν ἐπῶν, φαίνεται παντελῶς ἀβάσιμος. Ὁ Μάρων, καὶ ὑπ' ἄλλων ποιητῶν μνημονευόμενος εἶναι δαίμων τῶν περὶ τὸν Διόνυσον, υἱὸς τοῦ Διονύσου ἢ τοῦ Σειληνοῦ ἢ ἱερεὺς τοῦ Διονύσου. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ὄνομα δὲν ἦτο σύνθετον, ὁ παῖς συλλαβίζων ἀντικατέστησε τὸ ἄγνωστον διὰ τοῦ κοινοτάτου ὀνόματος τοῦ Σίμωνος. Οὐχὶ ἀπίθανον δὲ φαίνεται ὅτι τὸ ὄνομα Μάρων ἐδίδετο ἐν τοῖς πρώτοις εἰς τοὺς παῖδας ὡς παράδειγμα πρὸς συλλαβισμόν. Τοῦτο δὲ συνάγεται ἐκ τῆς μεθόδου τοῦ συλλαβισμού, ἣν δεκνύει τὸ ἐν τῷ μουσεῖῳ τῆς Ἀρχαιολογικῆς ἐταιρείας ὄστρακον, ὅπερ ἐδημοσιεύθη ἐν Φιλίπποισι (τ. Δ' σ. 327) κατὰ ταύτην ὡς βέλους τὸ συλλαβισμόν ἐλαμβάνοντο τὰ φωνήεντα, διδασκόμενου τοῦ συνδυασμοῦ αὐτῶν μετὰ τοῦ ρ καὶ τῶν ἄλλων συμφώνων (οἶον αρ, βαρ, γαρ, δαρ κλπ.) ἐν ᾧ τούναντιον ἢ μέθοδος τοῦ συλλαβισμού ἐν τῇ γραμματικῇ τραγωδίᾳ τοῦ Καλλιῶ (παρ' Ἀθην. Γ', 453 c.) βᾶσιν ἐρεῖ τὰ σύμφωνα (οἶον βα, θε, βη, κλπ. γα, γε, γη, κλπ.).

στ. 29 ἔς τὰ γεράματα] «δοκῶσα ἀρωγον τῆς ἀφωρῆς ἐξῆναι». Τὸ ἀφωρῆς παρέσχε πολλὰ πράγματα εἰς τοὺς κριτικούς, ὧν τινες προτείνουσι νὰ διορθωθῇ εἰς «τῆσιν ἀφωρῆς». Ἄλλ' ἀφωρῆ ἐνταῦθα δὲν εἶναι ὁ πρόωρος χρόνος, ἢ ἡ βλάβη νυξ, ἀλλ' ἡ κακὴ ὥρα, τὸ γῆρας· καὶ ἡ σημασία αὕτη πρέπει νὰ προστεθῇ εἰς τὰ λεξικά.

στ. 32 σὰν ὄλα τὰ παιδιὰ κλπ.] «ῥῆσιν οἰα παιδί-

- ἐκεῖ εἶναι ποῦ τὸν ἄνεμο κουβάρι κάνει·
 «Ἀπόλλωνά μου κυνηγέ.» μωρέ, τοῦ λέγω,
 35 αὐτὸ κ' ἢ μάμπι, ποῦ εἶναι ἀγρόματι, τὸ ξέρει,
 κ' ὄλοι οἱ βαστάζοι· κ' ἂν τοῦ εἰποῦμε παραπάνω
 κανένα λόγο, τοῦ σπιτιοῦ μας τὸ κατώφλι
 τρεῖς μέρας κάνει νὰ πατήσῃ, καὶ τὴ μάμπι
 40 (μὰ γοηὰ γυναῖκα καὶ φτωχὴ) τὴ βασανίζει,
 ἢ σκαοφαλώνει καὶ τὸ δῶμα ἀδρασκελίζει
 καὶ κάθεται σὰν τὴ μαϊμού καὶ κάτω σκύβει·
 τὰ ἵπατά μου κόβονται τῆς κακομοίρας
 ὅταν τὸν βλέπω· ὄχι τόσο πῶς μὲ μέλει
 45 γιὰ δαῦτον, μόνον ποῦ τὰ κεραμιῖα σπάζει.
 κ' ὅταν κοντεῖν ὁ χειμῶνας θὰ πλερώνω
 μὲ τὴν κακὴ μου τρία ὄβολα καθένα·
 γιὰτ' ὄλοι οἱ νοικαραῖοι μ' ἕνα στόμα σκούζουν·
 «Αὐτὰ τὰ κάνει ὁ Κότταλος τῆς Μητροτίμης.»
 καὶ λὲν ἀλύθεια, καὶ γι' αὐτὸ μιλιὰ δὲ βγάζω.
 50 Τὴ ράχη του γιὰ ἰδὲς πῶς μαυροκακαριάζει,
 ποῦ ὀλημέρα μὲς' ἔς τοῖς λάσπαις συγκυλιέται,

σκον.» Καὶ τοῦτο παρενοήθη ὑπὸ τινῶν· πρόκειται ἀπλῶς περὶ ἀπαγγελίας ποιημάτων, ἐπιβαλλομένης καὶ κατὰ τὴν ἀρχαιότητα, ὅπως καὶ σήμερον εἰς τὰ παιδιὰ «οἱα παιδίσκον» σημαίνει προφανῶς «σὰν παιδί ποῦ εἶναι.»

στ. 33 ποῦ τὸν ἄνεμο κουβάρι κάνει! Τὸ κείμενον ἔχει ἀντίστοιχον ἀρχαίαν παροιμίαν «ἐκ τετραμήνης ἤθη.»

στ. 34. «Ἀπόλλωνά μου κυνηγέ.» «Ἀπολλων ἄγρευ.» Ἀρχὴ πιθανῶς ὕμνου τινὸς εἰς Ἀπόλλωνα ἄγρευς ἢ ἀγρῆος ἢ ἀγρευτῆς ἐπωνομαζέτω ὁ θεός, ὡς ἔφορος τῆς ἀγρῆς. Ἄγγλος τις, ὁ Α. Ε. Crawley, διορθώσας ἄνευ ἀνάγκης «Ἀπολλων ἄγρευ» ἔπλασε καὶ Ἀπόλλωνα ἔφορον δῆθεν τῶν ἀγρῶν διακοπῶν! Ἀποφάτα δὲ καὶ ὁ ἐκδότης Rutherford εἰκάζει ὅτι τὸ «Ἀπολλων ἄγρευ» εἶναι ἐπιφώνημα τοῦ διδασκάλου.

στ. 36 κ' ὄλοι οἱ βαστάζοι! «κω προστυχῶν Φρυζ» = καὶ ὁ πρῶτος τυχῶν δούλος.

στ. 41 σὰν τὴ μάμπι! «καθ' ἑ οὐκ ὡς τις καλλιῆς κατὰ κυπτῶν.» Καλλιῆς ἰωνικῶς, καλλιῆς δὲ κοινῶς «ὁ πύθγκος, κατ' εὐφημισμὸν» (Bekker An.gr. 275, 6). Ἐν τῇ ἀρχαιότητι ἦσαν συνήθεις ἡμεροὶ πύθηκοι, ἡσχημένοι εἰς διαφόρους παιδιὰς· ὡς ἔστιν ἄθυρμα γαλιόν παιζόντων παιδίων τοῦτο τὸ ζῶον», λέγει ὁ Γαλιθῶν. Ἐκαλεῖτο δ' ὁ πύθηκος ὑποκοριστικῶς μὲν πύθων, κατ' ἀντίφρασιν δὲ καλλιῆς.

στ. 43 ὄχι τόσο πῶς μὲ μέλει! «κου τόσοσ λογος τούδε» τὸ κου μεταγραφτέον κοῦ (=καὶ οὐ), οὐγί! δὲ κοῦ (=ποῦ) ὡς μεταγράφει ὁ ἄγγλος ἐκδότης Rutherford, ὅστις καὶ τοὺς λόγους τούτους ἀποδίδει ἐσφαλμένως εἰς τὸν διδασκαλον Λαμπίσκον.

στ. 44 μόνο ποῦ τὰ κεραμιῖα! «ο κεραμος πας ὡσπερ ιτια ὀληται.» Τὸ ιτια ὁ μὲν Rutherford διορθώνει ἵτρια, ὁ δὲ Hicks ἰτέα. Ὅθεν κατὰ τὴν διορθώσιν μὲν τούτου δύναται νὰ μεταφρασθῇ ὁ στίχος «τὰ κεραμιῖα σπάζουν σὰν ἰτέα κλαδιά», κατὰ δὲ τὴν τοῦ πρώτου «σὰν παζιμάδια» ἢ «κουλοῦρια», ἢ τι τοιοῦτο.

στ. 46 τρία ὄβολα! «τρι ἡμιθια.» Ὁ Ψευχίος ἐρημνεύει τὴν λέξιν οὕτως: «ἡμιθιον· ἡμιωβόλιον. Διόβολον παρὰ Κυζικηνοῖς.» Εἰς τοὺς λόγους δὲ τούτους καὶ μόνους τοῦ Ψευχίου στηριζόμενος ὁ Rutherford συναίρει ὅτι ἡ σκηνή τοῦ μίμου ὑπόκειται ἐν Κυζίκῳ.

στ. 47 ὄλοι οἱ νοικαραῖοι! «εν γαρ στομ εστι της συνοικιης πασης.» Συνοικία ἐκαλεῖτο καὶ ἡ μισθουμένη οἰκία, ἐν ἣ πολλὰ οἰκογένεια ὄκουν. Τοιαύτη δ' ὑπο-

τίθεται καὶ ἐκείνη, ἐν τῇ ὁποίᾳ κατόικουν οἱ γονεῖς τοῦ Κοττάλου. Ὅθεν οἱ συνοικοὶ, ὅπως μὴ πάσχωσι τὸν χειμῶνα ἐκ τῆς θραύσεως τῶν κεραμίων, ἀπήτουν νὰ ἐπιδιορθώσωσιν οἱ γονεῖς τὰς ζημίας, τὰς ὁποίας ἐπροξένησεν ὁ υἱὸς τῶν.

στ. 49. μιλιὰ δὲ βγάζω.] «ὡστε μηδ ὀδοντα κινησαι.» Τοῦτο ὡς ἀκατανόητον δῆθεν διορθώθη πολυλαχῶς ὑπὸ τῶν κριτικῶν: «ιδόντα μηνύσαι» (Herwerden)· «μηδ' ὀδόντ' ἀκινητσίην» (A. E. Crawley)· «μηδ' ἰδόντα γινώσκειν» (Herbert Richards). Τὸ κείμενον ὁμοῦς οὐδεμίαν ἔχει ἀνάγκην διορθώσεως. Ἡ Μητροτίμη ἀναγνωρίζουσα ὅτι εἶναι ἀληθὴς ἡ κατηγορία καὶ εὐλόγοι αἱ κατακραυγαὶ τῶν συνοίκων, μένει ἀναπολόγητος, σιωπῇ, δὲν ἀνοίγει τὸ στόμα, «οὐδὲ ὀδόντα κινεῖ.» elle ne deserre pas les dents, ὡς λέγουσιν οἱ Γάλλοι.

στ. 50. Τὴ ράχη του κλπ.] «ορη δ οκοιως την ραχιν λελεπηρκε.» Ἡ ἔννοια τοῦ στίχου τούτου δεινῶς διεστράφη· πολλοὶ ὑπολαμβάνοντες ὅτι τὸ «ραχιν» εἶναι ὑποκοριστικὸν τοῦ ῥάκος, ἐρημνεύουσιν ὅτι ὁ Κότταλος ἔσχεσε τὰ ἐνδύματά του τρέχων εἰς τὰ δάση· ἀλλὰ τοιαύτας εἰς τὰ δάση περιπλανήσεις, καίτοι θ' ἀπετέλουν σοβαρώτατον ἄρθρον κατηγορίας κατὰ τοῦ Κοττάλου, δὲν ἀναφέρει ἡ μήτηρ του· ἄλλως δὲ τίς ἢ ὁμοιωτῆς τοῦ παιδὸς πρὸς τοὺς δηλίους ἄλιεις, οἵτινες οὐδεμίαν σῆσιν πρὸς τὰ δάση εἶχον, οὐδ' ἐχρισμένα ἐφόρου ἐνδύματα: Ὁ Ἄγγλος F. B. Jevons διορθώνει ῥάφιν, ὅπερ θεωρεῖ ἀγίατικὴν τῆς λέξεως ῥαπίδος (μᾶλλον ῥαπίδος), σημαίνουσης εἶδος ὑποδήματος, ἰσχυρίζεται δ' ὅτι ὁ ποιητὴς ἀναφέρει τὰ ὑποδήματα, ἅτινα ὁ Κότταλος καταστρέφει ἐν τῷ βορβόρῳ τῶν ὁδῶν· καὶ παρατηρεῖ ὅτι προσφυτῆς εἶναι ἡ παρομοίωσις πρὸς δηλίον ἄλιεα· οὐδεὶς ὁμοῦς ἄλλος πιστεύομεν εἶναι ἰκανὸς νὰ διηγωνίσῃ συνάφειν τινα τῶν κατεστραμμένων ὑποδημάτων τοῦ Κοττάλου πρὸς τοὺς ἀνυποδότητους ἄλιεις τῆς Δῆλου. Τὴν ἀληθῆ ἔννοιαν διείδεν ὁ Rutherford μεταβαλὼν τὸ ραχιν εἰς ῥάχιν· ἀλλ' ἡ διορθώσις αὕτη δὲν εἶναι ἀναγκασία, διότι ἡ ἐναλλαγὴ τοῦ γ καὶ τοῦ κ εἶναι συνήθιστα, οὐ μόνον ἐν τῇ ἰωνικῇ διαλέκτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἄπτικῇ καὶ τῇ δωρικῇ· ὅθεν ἡ λέξις πρέπει νὰ μείνῃ ὡς ἔχει ἐν τῷ παύσῳ· ἡ ἔννοια δ' εἶναι ὅτι ἡ ῥάχισ τοῦ Κοττάλου, διατρίβοντος ἐν τῷ βορβόρῳ τῶν ὁδῶν, ὁμοιάζει πρὸς τὴν τῶν ὑπὸ τῆς ἀλμυρῆς καὶ τοῦ καύματος τοῦ ἡλίου τρυγομένων Δηλίων ἄλιεων.

στ. 51. μὲς' ἔς τοῖς λάσπαις! «πασαν καθ ὕλην.»

καθὼς μέσ' ἔς τὸ νερὸ οἱ διπλιακοὶ ψαράδες.
Κάθε γιορτὴ καὶ σκόλη κάλλιο τὴ γνωρίζει
κι' ἀπ' ἀστρονόμο, κι' οὔτε τοῦ κολλᾶ ὁ ἕπνος,
55 μὲ τὴν ιδέα πῶς θὰ παίξῃ ὀλημέρα.
Μὰ ἔτσι καλὸ νάχῃς, καὶ αὐταῖς, Λαμπρίσκε,
εἰς τὴ ζωὴ σου ὄλα δεξιὰ νὰ φέρονν...

Λαμπρίσκος

Εὐχαῖς καὶ γιὰ τὸ γιό σου φύλα, Μητροτίμη.
Θὰ σοῦ τον διορθώσω. Ποῦ εἶσαι, βρὲ Εὐθία;
60 Κόκκαλε; Φίλλο; δὲν τὸν παίοντε ἔς τοὺς νόμους
γοργά; ὁ οὐρανὸς νὰ τοῦ φανῇ σφοντύλι;
Πολὺ ὥραϊα εἶναι, Κότταλε, ὅσα κάνεις.
Λοιπὸν δὲν σοῦ ἀρέσει ἵσυχια τὸ κότσια
καθὼς αὐτοὶ νὰ παίξῃς, μόνον τρέχεις ὅπου
65 συνάζονται οἱ βαστάζοι μὲ λεπτὰ νὰ παίξῃς;
Ἐγὼ θενὰ σὲ κάμω φρόνιμο σὰν κόρη,
νὰ μὴν κουνῆς μίτ' ἓνα φύλλο, ἂν σ' ἀρέσῃ.
Ποῦ εἶν' ἡ λουρίδα ἡ πικροῦ, τὸ βούνευρό μου,
ποῦ τοὺς ἀτάκτους κι' ἀνισύχους σακατεύω;
70 Ἄμέσως δόστε, γιὰτ' ἀλλοιῶς θὰ φτύσῃτ' αἷμα.

Ἦγη ἐνταῦθα σημάζει οὐχὶ δάσος, ἀλλὰ βόρβορον, ἀκαθαρσίαν (τῶν ὁδῶν τῆς πόλεως).

στ. 52. διπλιακοί]. Οἱ Δῆλιοι ἐφημίζοντο ὡς δεινοὶ κολυμβηταί, ὅθεν καὶ παροιμία «Δῆλιος κολυμβητής.» Μνημονεύεται δὲ καὶ ὀνομαστὸς Δῆλιος ἀλιεύς, ὁ Πύρρος, τοῦ ὁποίου μετὰ θάνατον ἡ ψυχὴ μετέβη εἰς τὸν Πυθαγόραν (Διογ. Λαερτ. Θ', α', 4).

στ. 53 Κάθε γιορτὴ καὶ σκόλη] «τας ἐβδόμας τ αμινον ικαδὰς τ οιδε.» «Ὅτι οἱ παῖδες ἔγρον ἑορτὴν τὴν ἐβδόμην ἡμέραν ἐκάστου μηνὸς ἐγινώσκον ἐκ τοῦ Λουκιανοῦ (Ψευδολογ. 16)· νῦν δὲ μανθάνομεν ὅτι, τούλαχιστον ἐν τῇ πόλει ἐν ἧ ὑπόκειται ἡ σκηνὴ τοῦ μίμου, πλὴν τῆς ἐβδόμης καὶ τὴν εἰκοστὴν τοῦ μηνὸς ἐσχόλαζον οἱ μαθηταί· αὐταὶ δ' αἱ ἡμέραι ἦσαν ἱερὰ τῶν Ἀπόλλωνι, ὅστις καὶ ἐπωνομάζετο ἀπὸ μὲν τῆς ἐβδόμης, καθ' ἣν ἐγεννήθη, «ἐβδόμεις» καὶ «ἐβδομαγενής», ἀπὸ δὲ τῆς εἰκοστῆς (εἰκάδος) «εἰκάδιος».

στ. 56 καὶ αὐταῖς] «αι δε» (= αἶδε) ἔννοεῖ τὰς Μούσας, ὧν εἰκόνες ἐκόσμου τὰρχαία διδασκαλεῖα (πρόβλ. Ἄθην. Η' σ. 348 d).

στ. 58 Εὐχαῖς κλπ.] «μη λασσον αυτοι Μητροτιμη ἐπειχεο || εἰ γαρ οὐδὲν μιν.» Τῶν στίχων τούτων πολλὰ ἐπρωτάθησαν ἐρμηνεῖαι· κατὰ λέξιν μεταφράζονται: «μη ἐπειχεσαι αὐτῶ ὀλιγώτερα Μητροτίμη, διότι οὐδὲν μικρότερον θὰ λάβῃς».

στ. 59 Εὐθία] Εὐθίας, Κόκκαλος καὶ Φίλλος, ἡ Φίλλις, μαθηταὶ τοῦ Λαμπρίσκου. Ἐν τοῖς ἀρχαίοις διδασκαλείοις πολλὰς ἀνάθετον ὁ διδάσκαλος εἰς μαθητὰς τὴν ἐκτέλεσιν ποιῆς, ἣν ἐπέβαλλεν εἰς συμμαθητὴν τῶν, ἧ προσελθὼν αὐτοὺς ἐπικούρους εἰς τὸ ἔργον τοῦτο.

στ. 61 ὁ οὐρανὸς κλπ.] «τηι Ἀκέσσω σεληνηγιη || διζον τε σ.» Ὁ Herwerden μεταβάλλει τὸ «διζον» εἰς «λέξον», ἐξ οὗ προκύπτει ἡ ἔννοια ὅτι ὁ Λαμπρίσκος παραγγέλλει εἰς ἓνα τῶν μαθητῶν νὰ εἰπῇ εἰς τὸν τιμωρούμενον τὸ ἐπόμενον ἡμιστίμιον ἂν ὅμως παραδεχθῶμεν τὴν διορθῶσιν ταύτην οὐ μόνον ψυχρὸς ὁ λόγος καθίσταται, ἀλλὰ μένει ἀνανταπόδοτος ἡ παροιμία «Τῆ Ἀκέσσω σεληνηγιη» καὶ τὸ τελευταῖον «σ» τοῦ ἡμιστιμίου πρέπει νὰ διαγραφῇ. Λί διςχρεῖται τῆς ἐρμηνείας

προέρχονται ἐκ τῆς παροιμίας, ἧς ἡ ἔννοια ὑπολαμβάνει ὁ Rutherford ὅτι εἶναι διάφορος τῆς φερομένης παρὰ τοῖς παρομοιογράφοις, ἔνεκα δὲ τούτου καὶ ὁ Danielsson παραδιορθώνει «μη Ἀκέσσω σεληνηγιη.» Ἄλλ' ἡ χρῆσις τῆς παροιμίας ἐνταῦθα οὐδαμῶς ἀπέχει πρὸς τὴν παρὰ τοῖς παρομοιογράφοις ἐρμηνείαν· κατὰ τούτους (Διογενιαν. Α, 57. Αποστ. Β, 19) «Ἀκεσσίου σελήνη» εἴρηται «ἐπὶ τῶν εἰς χρόνον ἀναβαλλομένων πράξει τι. Ἦν δὲ κυβερνήτης, ὃς ῥάθυμος ὢν, ἔλεγε διὰ παντὸς ἀνακείμενον σελήνην, ἵνα ἐν φωτὶ ὁ πλοῦς αὐτῶ γένηται.» Ἐνταῦθα δ' ὁ διδάσκαλος παρακαλεῖ τοὺς μαθητὰς νὰ φέρωσιν ἐπ' ὧμων μετέωρον τὸν Κότταλον ἑσπεῖ, μέγρις ὅτου δηλαδὴ τὸν δεῖξωσιν εἰς τὴν οὐδέποτε ἀνατέλλουσαν σελήνην τοῦ Ἀκέσσω. Ταύτην δὲ τὴν ἔννοιαν ἀποδίδων εἰς τὸν στίχον καὶ ὁ Herbert Richards διορθώνει «λήξοντες», ἄνευ ἀνάγκης ὅμως, διότι ὁρθῶς μεταγράφεται «δείξοντες» τὸ ἄνευ λόγου εἰς τρεῖς λέξεις ὑπὸ τοῦ πρώτου ἐκδότου Kenyon χωρισθὲν «διζον τε σ» τοῦ παπύρου. Ἐν τῇ μεταφράσει προσέτιμησα ν' ἀποδώσω τὴν ἀρχαίαν παροιμίαν δι' ἄλλης δημῶδους, ἐπίσης ἐκφραστικῆς.

στ. 63 ἡσυχία] «ἀστράδδ οκωσπερ οιδε.» Ἡ λέξις ἀστράδδα ἦτο ἄγνωστος μέχρι τούδε. Ὁ Jevons διορθώνει «στρεπτινδα» στρεπτινδα ὅμως ἦτο ἄλλη παιδιὰ, καὶ δὲν ἐπαίξετο μετ' ἀστραγάλων· ὁ S.-E. Nabolt γράφει: «ἀστράδδ οκωσπερ οἶδα» ἡ γραφὴ δ' αὕτη καθίσταται μὲν εὐνόητον τὸ καίμενον, διαφθεῖρει ὅμως τὸ μέτρον· τέλος ὁ Danielsson θεωρεῖ τὸ ἀστράδδα ταυτώσημον τῶ ἀστρεπτι, ἐρμηνεύων «ἄνευ συμπλοκῶν ἢ ἐρίδων.»

στ. 65 οἱ βαστάζοι] προυνεῖκοι, περὶ ὧν βλ. στ. 12.

στ. 67 νὰ μὴ κουνῆς κλπ.] «κινευντα μηδε καρφοσι το γ ἡδιστον.» Σαφὴς εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ στίχου, μεταγραφομένου, ὡς ὁρθῶς μετεγράφη, «κινευντα μηδὲ κάρφοσι, εἰ τὸ γ ἡδιστον». Τὴν καθιστώσιν ὅμως σκοτεινὴν ὁ Rutherford γράφει: «μηδὲ καρφοῦ τὸ γ ἡκιστον», ὁ Herbert Richards διορθῶν «εἰ τὸ γ ἡκιστον» καὶ ὁ Herwerden «κάρφος ἢ τὸ γ ἡκιστον».

στ. 68 ἡ λουρίδα] «τὸ ὄριμυ σκυλος.» Τὸ σκύλος δὲν εἶναι ἀσύνηθες παρὰ ποιητικῆς ἀντὶ τοῦ σκύλου (= δέρμα), ὅθεν ἄνευ ἀνάγκης διορθοῖ ὁ Herwerden «σχυτός».

Κότταλος

Μή, μί, Λαμπρίσκε, σ' ἐξορκίζω εἰς τὰς Μούσας,
 ἔς τὴ γενειάδα, ἔς τὴ ζωὴ καὶ ἔς τὴν ψυχὴ σου,
 ὄχι μὲ τὴ λουρίδα, δεῖρέ με μὲ τᾶλλο.

Λαμπρίοκος

75 Εἶσαι ὅμως, Κότταλε, κακὸς κ' οὔτε κακοῦργος
 δὲν θὰ βρεθῆ νὰ εἰπῆ καλὸ γιὰ σένα, οὔτε
 ἔς τὸν τόπον ὅπου τρώγει σίδηρο ἢ μῦγα.

Κότταλος

Σὰν πόσαις, πόσαις, δάσκαλέ μου νὰ μοῦ ρύξῃς
 ἔχεις σκοπὸ ;

Λαμπρίοκος

Μὴ μὲ ῥωτᾷς· αὐτὴν ἐρώτα.

Κότταλος

Μαννοῦλά μου, νὰ μὲ χαρῆς, πόσαις θὰ φάω ;

Μητροσίμην

80 Θὰ φῆς ὅσαις βαστάει τὸ κακὸ πετσί σου.

Κότταλος

Φτάνουν, Λαμπρίσκε, παῦσε πλέον !

Λαμπρίοκος

Καὶ σὺ παῦσε

νὰ κάνης ἄτακτα.

Κότταλος

Δὲν θὰ τὸ ξανακάνω,
 Σοῦ βάνω ὄρκο εἰς τὰς Μούσας, δάσκαλέ μου.

Λαμπρίοκος

85 Καὶ γλῶσσα εἶχες, κύριε, πολὺ μεγάλη·
 ἂν βγάλῃς τοιμουδιὰ ἔς τὸ φάλαγγα σὲ βάνω.

Κότταλος

Νὰ ποῦ σιωπαίνω· μί, νὰ ζήσῃς, μὲ σκοτόνης.

στ. 72 ἔς τὴν ψυχὴ σου] «τῆς τε κοιτίδος ψυχῆς.» Τὸ κοττίς σημαίνει κεφαλήν, ἀλλ' ἐνταῦθα ὑποθέτουσι τινες οὐχὶ πολὺ πιθανῶς ὅτι εἶναι ὄνομα τῆς συζύγου ἢ κόρης τοῦ Λαμπρίσκου.

στ. 74 κ' οὔτε κακοῦργος κλπ.] «ὡστε καὶ πέρνας || οὐδὲ σ ἐπαινεσεῖεν οὐδ' οὐκοῦν χωρὶς || οἱ μὲς ὁμοίως τὸν σιδηρὸν τρωγουσιν.» Τοῦτο φαίνεται ἀκατανόητον, ἀλλ' ἂν δε προταθεῖσαι ποικιλοτάται ἐρμηνεῖται καὶ διορθώσεις οὐδ' ὀλίγως διευκρινούσι τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ. Καὶ τὸ μὲν πέρνας, δὲν εἶναι νομιζόμενον μετοχὴ τοῦ πέρνειμι (περνάω), ἀλλ' οὐσιαστικὸν ἐκ τοῦ ῥήματος τούτου παραγόμενον, τὸ πρῶτον δ' ἐνταῦθα ἀπαντῶν, καὶ σημαίνει κυρίως τὸν ἀνδραποδιστὴν, τὸν δουλέμπορον, κατὰ πᾶσαν πιθανότητα. Ὁ δ' 76 στίχος περιέχει προδήλως παροιμίαν, ἧς ἔχομεν ἀπαράλλακτον δημώδη, τὴν παροιμίαν: «Ἐφαγεν ὁ ποντικός τὸ σίδηρον» ἀλλὰ ταύτης ἔστι: «Ἐφαγεν ὁ ποντικός τὸ σίδηρον» ἀλλὰ ταύτης μὲν ἡ σημασία εἶναι διάφορος, λεγομένης ἐπὶ συκοφαντιῶν ὑπάρχει ὅμως ἄλλη δημώδης παροιμία, ἀποδιδούσα ἀκριβῶς τὴν ἔννοιαν τῆς ἀρχαίας: «κεῖ ποῦ τρώει ἡ μῦγα σίδηρον» ἢτοι ἐκεῖ ὅπου δεινότατα διαπράττονται, καὶ «ἔφαγε ἡ μῦγα σίδηρον» ἢ «ἔφαγε ἡ μῦγα σίδηρον καὶ ὁ κούνουπας ἀτσάλι» = ἀνήκουστα, φοβερά

διεπράχθησαν. Κατὰ ταῦτα ἡ ἔννοια τοῦ στίχου τοῦ Ἡρόνδου εἶναι: ὅτι αἱ πράξεις τοῦ Κότταλου εἶναι τόσον πονηραὶ, ὥστε οὐδὲ δουλέμπορος, οὐδ' ἄλλος τις ἐξώλης καὶ προώλης θὰ τολμήσῃ νὰ ἐπαινεσῇ αὐτάς; οὐδ' ἐν χώρα ὅπου ἐπικρατεῖ ἡ κακοουργία θὰ κριθῶσιν ἐπιεικῶς.

στ. 79 μαννοῦλά μου] «τάτᾳ.» Κακῶς ὁ Herwerden ὑπολαμβάνει ὅτι τὸ τατᾳ εἶναι ἐπιφώνημα—ἀτταταί. Τὸ τατᾳς ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν νηπίων πολλαχθῶς τῆς Ἑλλάδος σήμερον εἶναι θωπευτικὴ ὀνομασία τοῦ πατρὸς· ἐν δὲ τῇ ἀρχαίᾳ γλώσσῃ τάττα καὶ τατᾳ καὶ παρ' Ὀμήρῳ τέττα καὶ ἄττα εἶναι θωπευτικὴ προσφώνησις νεωτέρου πρὸς πρεσβύτερον.

νὰ μὲ χαρῆς] «εἰ τί σοι ζώην.» Τοῦτό τινες μὲν ὑπολαμβάνουσιν ὡς ἀπὸ μέρους τῆς μητρὸς λεγόμενον. Ἄλλοι δὲ διορθοῦσιν «εἰ τί σοι ζωήην» (A. Palmer) ἢ «εἰ τί σοι ζωήην» (F. W. Hall). Ἀλλ' ἀνεπιβεβηγῆτως πρέπει νὰ μεταγραφῇ «εἰ τί σοι ζώην.»

στ. 85 ἔς τὸ φάλαγγα σὲ βάνω.] «πρὸς σοι βάλειω τον μυν.» Ὁ Herbert Richards διορθώνει τὸ μὲν «βούνη», ὁ δ' Herwerden ὑπολαμβάνει ὅτι ὁ μὲς καὶ ἡ ἀνωτέρω μνημονευομένη βούς κέρκος (βούνευρον) εἶναι τὸ

Λαμπροῖκος

Παραίτησέ τον, Κόκκαλε.

Μητροσίμη

Μὴν τὸν ἀφίνης,

Λαμπρίσκε, μόνο δέροντέ τον ὡς τὸ βράδου.

Λαμπροῖκος

90 Ὅμως τὴ γνώμη γρήγορα αὐτὸς ἀλλάζει
καὶ πρόπει κάπως καὶ ἔς τὸ μάθημα νὰ φάη
τουλάχιστο ἄλλαις εἴκοσι κι' ἂν ἤμπορέση
κι' ἀπ' τὴν Κλειῶ τὴν ἴδια κάλλιο νὰ διαβάση.

Μητροσίμη

95 Ἄλλοί σου! ἂν τὴ γλῶσσα δὲν βουτᾶς ἔς τὸ μέλι!
Θὰ πάω ἔς τὸ σπίτι ὅλα νὰ τὰ εἶπῶ, Λαμπροῖσκε,
καταλεπτῶς τοῦ γέρον μου, καὶ θὰ σοῦ φέρω
σκοινιὰ καὶ δέσ' τον νὰ πιδᾶ περδουκλωμένως
γιὰ νὰ τὸν βλέπουν οἱ θεαῖς αὐταῖς ποῦ ἐμίσει.

Ν. Γ. ΠΟΛΙΤΗΣ

αὐτό. Προδήλως ὁμοῦ ἐνταῦθα ὁ διδάσκαλος ἀπειλεῖ τὸν Κόκκαλον, ὅτι θὰ ἐπιβάλῃ αὐτῷ καὶ ἄλλην ποινήν, δεινότεραν τῆς διὰ βουλεύσου μαστιγώσεως· ὁθεν ὁ μῦς θὰ ἦτο σχολικὸν τι βασιανιστήριον ὄργανον.

στ. 89 τῆ γνώμη κτλ.] Τὸ κείμενον ἔχει τὴν παροιμίαν «υδρὸς παικιλωτερος», ἥτις κατὰ τοὺς παροιμιολογίους ἐλέγετο ἐπὶ δολερῶν. — Ἐν στίχ. 89—92 ὁ Λαμπρίσκος, ἀποκρινόμενος πρὸς τὴν Μητροσίμην ζητοῦσαν νὰ μὴ παύσῃ δέρον, λέγει ὅτι ἐπιφυλάσσεται ὅπως σωφρονίσῃ τὸν Κόκκαλον νὰ δείρῃ αὐτὸν καὶ ἔπειτα, καὶ δὴ κατὰ τὸ μάθημα τῆς ἀναγνώσεως (καπιβυβλιῶν), καὶ ἂν ἀκόμη δὲν παράσχη αὐτῷ αἰτίαν τινὰ, ἀλλ' ἀναγνώσῃ ὀρθῶς.

στ. 93. Ἄλλοί σου κλπ.] «ἰσᾶ! λαθοῖς τὴν ἰλασσαν ἐς μελί πλυνας» = «ἰσᾶ! εἰ λάθοις τὴν γλῶσσαν ἐς μελί πλυνας.» Ὁ Rutherford διορθώνει «ἰσᾶ ἂν λάθοις», ὁ δ' Herwerden ὁμολογῶν ὅτι δὲν ἐννοεῖ ταῦτα προτείνει τὴν γραφὴν «ἰσᾶ ἂν λάθοις» ἢ «σῶγ ἂν λάθοις», ἅτινα ὁμοῦ νομίζομεν ἐπίσης ἀκατανόητα. Τὸ «ἰσᾶ» ἢ ὡς γράφεται ἐν τῷ παύρῳ «ἰσᾶ» εἶναι ἐπι-

φώνημα ἐπιχειροκακίας· τὸ δ' εἰ μετὰ τοῦ ῥήματος κατ' εὐκτικὴν εἶναι ἐνταῦθα, κατὰ τὴν ὀρθὴν παρατήρησιν τοῦ Danielsson, ἀντὶ προστακτικῆς, ὡς ἐν Ἰλιάδ. Κ, 111 «ἀλλ' εἴ τις.. καλέσειεν», Ο, 571 «εἴ τινὰ που.. βάλουσθα» κλπ.

στ. 96 περδουκλωμένως] «συμποδῶ δε πηδευντα.» Ὁρθῶς ὁ Rutherford μεταγράφει «σύμποδ' ὠδε πηδεύντα.»

στ. 97 οἱ θεαῖς αὐταῖς] «αι... αι.» Ἀναμφιβόλως πρόκειται περὶ τῶν Μουσῶν· ὁ Kenyon συμπληροῦ «αἰ πότνια», ὁ A. Gercke καὶ ὁ O. Günther «αἰδ' αἰ θεαῖς».

Σημείωσις. Αἱ κριτικαὶ παρατηρήσεις τοῦ Herwerden, περὶ ὧν γίνεται λόγος ἐν τῷ παρόντι, εἶναι καὶ δημοσιευθεῖσαι ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῇ Berliner philologische Wochenschrift. Δὲν εἴχομεν δὲ πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ τεύχος τῆς Μημωσύνης τῆς Α' τριμηνίας τοῦ 1892, ἐν ᾧ ἐδημοσιεύθησαν τὰ νεότερα περὶ τοῦ Ἡρόνδου μελετήματα τοῦ διασήμου Ὁλλανδοῦ κριτικοῦ, διότι ἡ ἀνά χειρᾶς μετάφρασις ἐδόθη πρὸς τύπωσιν πρὸ πολλῶν ἐβδομάδων.

Αἱ τρεῖς Σελήναι

ΤΟΥ ΕΡΩΤΟΣ

ΤΟΥ ΑΡΡΑΒΩΝΟΣ

ΤΟΥ ΓΑΜΟΥ